

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ผลกระทบทางสุขภาพจากโรงงานปูนซีเมนต์ต่อประชาชน
ตำบลบ้านสา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

ผู้เขียน นายชุมพล จันทรศุณย์

ปริญญา สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ ชลอสรี แดงเปี่ยม ประธานกรรมการ
อาจารย์ คิลกา ไตรไพบูลย์ กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษา เจริงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบทางสุขภาพจากโรงงานปูนซีเมนต์ต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่ 1 และหมู่ 5 ซึ่งอยู่ไกลและใกล้โรงงานปูนซีเมนต์ ตำบลบ้านสา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง โดยศึกษาผลกระทบด้านร่างกายจากอัตราความชุกที่แสดงถึงแนวโน้มการเกิดโรคเรื้อรัง ปี 2541- 2545 และสาเหตุของการเกิดโรคเรื้อรัง ปี 2545 ศึกษาผลกระทบด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านจิตวิญญาณของประชาชนในทั้ง 2 หมู่บ้านดังกล่าว และเพื่อศึกษาความคิดเห็นที่เป็นข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับผลกระทบทางสุขภาพ รวมทั้งแนวทางแก้ไขระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งการศึกษาเชิงระบาดวิทยาศึกษาจากประชากรที่เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังทั้ง 2 หมู่บ้านที่มีรายชื่อในทะเบียนรายงานผู้ป่วย ปี 2541 - 2545 โดยมารับบริการที่สถานีอนามัยบ้านสาจำนวน 1,344 ราย และโรงพยาบาลชุมชนแจ้ห่ม จำนวน 435 ราย และกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาสาเหตุการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังในปี 2545 รวมทั้งผลกระทบทางสุขภาพอีก 3 ด้านทั้ง 2 หมู่บ้าน จำนวน 122 คน และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มตัวอย่างโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการและตัวแทนประชาชนของทั้ง 2 หมู่บ้าน จำนวน 47 คน และทำการเสวนากลุ่มกับผู้นำในหมู่บ้านดังกล่าว จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบบันทึกข้อมูลผู้ป่วยแบบสัมภาษณ์ แนวคำถามเชิงลึก และเสวนากลุ่มที่มีดัชนีความตรงตามเนื้อหาของผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เท่ากับ .89 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ เท่ากับ .76 วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษา ผลกระทบทางสุขภาพต่อประชาชนตำบลบ้านสา 4 ด้านมีดังนี้ ผลกระทบด้านร่างกายพบว่าการเจ็บป่วยของประชาชนมีอัตราความชุกการเกิดโรคเรื้อรังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นบางโรค ได้แก่ โรคหอบหืด โรคแพ้อากาศ และโรคที่มีแนวโน้มลดลง ได้แก่ หลอดลมอักเสบ โรคผิวหนัง โรคปอดอักเสบ โรคกระเพาะอาหาร และวัณโรค สาเหตุการเกิดโรคมามากจากหลายสาเหตุซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่าเกิดจากมลพิษทางอากาศ และเกิดจากการสัมผัสโดยตรง ส่วนอีก 3 ด้านโดยรวมอยู่ในเชิงบวก และเมื่อจำแนกรายด้านพบว่า ผลกระทบด้านจิตใจในภาพรวมอยู่ในเชิงบวก ทั้งหมด 1 และ หมู่ 5 คิดเป็นร้อยละ 84.3 และ 68.9 ตามลำดับ โดยประชาชนส่วนใหญ่พึงพอใจที่โรงงานปูนซีเมนต์มาตั้งในตำบล ทำให้มีรายได้และมีงานทำ แต่ในขณะเดียวกันก็พบผลกระทบเชิงลบ เช่น ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในการควบคุมมลพิษของทางโรงงานปูนซีเมนต์ เนื่องจากมีกลิ่นลึกไนต์และฝุ่นในพื้นที่รอบๆ โรงงานปูนซีเมนต์ ทั้งหมด 1 และ หมู่ 5 คิดเป็นร้อยละ 62.7 และ 60.7 ตามลำดับ สำหรับผลกระทบด้านสังคมส่วนใหญ่อยู่ในเชิงบวก ทั้งหมด 1 และ หมู่ 5 คือ ร้อยละ 82.4 และ 60.7 ตามลำดับ คือ การมีโรงงานปูนซีเมนต์มาตั้งในตำบลทำให้มีการสร้างงานของประชาชนในหมู่บ้าน ทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดีขึ้น ทั้ง 2 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 98 และ 93.4 ตามลำดับ ผลกระทบด้านลบคือ โรงงานปูนซีเมนต์ไม่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโรงงานปูนซีเมนต์ที่เกี่ยวกับสุขภาพของประชาชน ในทั้ง 2 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 78.4 และ 88.5 ส่วนผลกระทบด้านจิตวิญญาณส่วนใหญ่อยู่ในเชิงบวก ทั้ง 2 หมู่ คิดเป็นร้อยละ 88.2 และ 80.3 ตามลำดับ พบมากที่สุดคือ หมู่ 1 ร้อยละ 96.1 มีการสนับสนุนให้ประโชชน์ เกื้อกูลกัน และมีการให้อภัยของคนในหมู่บ้านและโรงงานปูนซีเมนต์ หมู่ 5 ร้อยละ 95.1 มีการร่วมกิจกรรม วัฒนธรรมประเพณีของหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า มีผลกระทบทางลบคือ ประชาชนไม่พึงพอใจที่โรงงานปูนซีเมนต์ มีการจ้างแรงงานที่เป็นคนในตำบลบ้านสา น้อย และเมื่อทำเวทีเสวนากลุ่มตัวแทน โรงงานปูนซีเมนต์รับข้อคิดเห็นไปเสนอต่อผู้บริหาร และนำไปแก้ไขในบางกรณี เช่น มีการตรวจผลกระทบที่พบว่า อาจเกิดจากฝุ่นของโรงงานปูนซีเมนต์ ที่ปกคลุมแม่น้ำ

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่ามีผลกระทบทางสุขภาพบางอย่างที่ควรแก้ไข เช่น การแก้ไขผลผลิตทางการเกษตรและประมง การจ้างงาน มีการเฝ้าระวังโรคหอบหืด โรคแพ้อากาศ โดยให้มีการตรวจสอบร่วมกันระหว่าง โรงงานปูนซีเมนต์ และประชาชน และมีข้อเสนอแนะว่าควรมีองค์กรหรือผู้รับผิดชอบในการติดตามการดำเนินงานร่วมกันที่ชัดเจนและต่อเนื่อง

Independent Study Title Health Impact from the Cement Factory on People in
Bansa Subdistrict Chaehom District Lampang Province

Author Mr. Choomphol Janthasoon

Degree Master of Public Health

Independent Study Advisory Committee

Assoc. prof. Chalorsri Dangpiam Chairperson

Lect. Dinlaga Tripiboon Member

ABSTRACT

The objective of this quantitative and qualitative study was to explore the health impact from a cement factory among people living in village # 1 (M.1) far from the factory and village # 5 (M.5) close to the factory in Bansa Sub-district, Chaehom district, Lampang province. The study was to assess the prevalence rate of chronic diseases from 1998 to 2002 and causes of chronic diseases in 2002. The study was to assess mental, social and spiritual health impact among people living in both villages. The study also assessed stakeholder's opinions and their agreements to health impact solutions. The population of the epidemic study were 1,344 cases of patients who were living in both villages and reported chronic illnesses from 1988 to 2002 in the health center, which included 435 cases in Chaehom community hospital. The sample for studying causes of chronic illnesses were 122 cases reported in 2002, including impact of three dimensions of health, who were living in both villages. The sample of the qualitative study were 47 formal and informal leaders as well as villagers who were living in both villages, and group discussion with 17 of those leaders. Data collection was undertaken by a patient record form, an in-depth interview form and a discussion group outline.

The result revealed that the health impact among people in Bansa Sub-district in terms of 4 dimensions were as follows: the physical health impact dimension found that the

prevalence rate and trend of chronic illness were increased including asthma, allergic rhinitis, and others chronic diseases were decreased including bronchitis, allergic dermatitis, peptic ulcer and tuberculosis. The cause of diseases were multifactors and it was not possible to be certain of airpollution and direct contact. In the other 3 dimention, the overview of health impact was positive. The results showed in each dimention as follows: the overview of mental health impact was positive. It was 84.3 percent in M. 1 and 68.9 percent in M. 5 respectively. The result found that the people were satisfied when the cement factory was established in Bansa sub-district. The factory assisted them in earning more money and having jobs. However, the result showed a negative impact. The people did not believe that the cement factory would be able to control pollution 62.7 percent in M.1 and 60.7 percent in M.5. Therefore, there was the smell of lignite and dust around the area of the factory. The social health impact result showed a positive impact. It was 82.4 percent in M.1 and 60.7 percent in M.5 respectively. When the cement factory was established in the sub-district, it dedicated itself to bettering economic and social village life in M.1 98 percent and in M.5 93.4 percent respectively. The negative impact found that the factory didn't distribute health information on the factory, at 78.4 percent in M.1 and 88.5 percent in M.5. The spiritual health impact was mostly positive, at M.1 it was 88.2 and in M.5 was 80.3. Most people mentioned mutual benefits between the cement factory and the community, at 96.1 percent in M.1. The cement factory and community had coordinated cultural activities at 95.1 percent in M.5. In-dept interview results revealed a negative impact. The people were unsatisfied because of less employment in their village. In addition, the group discussion showed that the representative of the factory would pass the suggested information to the factory managers for their consideration and they would solve the problem of discharging the cement dust from the factory into the river.

This study indicated that some of impacts should solve the agenda. such as agriculture production, fisheries, employment and surveillance of asthma and allergic rhinitis by checking between the factory and the villagers. The suggestion of this study is that organizations or persons should take responsibility for corporation in terms of clear and sustainable co-operation with the implementation.